

TARİHTEN SESLER

AYLIK TARİH MECMUASI

Cilt: 1

Ağustos — Eylül 1943

Sayı: 8/9

Tarihten Hikâyeler

Hezarpare Ahmet Paşa

Yazan: S. N. T.

Deli İbrahim'in saltanatı sona ermek üzere idi. Sarayda dedikodu göklere çıkıyor, Valde Gülsüm Sultan kahrını çektiği oğlunu diğer kıydığı canlar gibi kaldırmaya ahdetmiş bulunuyordu. Günlerdenberi, ocak ağalarile müşavere yapan Valde, kararını vermiş benizyor, padişahın katli için plâni bizzat çimziş ve icabedenlere de talimatı vermiş bulunuyordu. Tehlikenin akşama, sabaha kendisini kucaklıyacağını tahmin eden veziriazam Hezarpare Ahmet Paşa, kul makulesinin kendi hakkındaki homurtularını da adamları vasıtasıyla haber alıyor, heran büyük bir tehlikeye karşısında olduğuna artık inanmış bulunuyordu. Telhisçi başı Abdi Çelebiyi konağın harem daireesine çağırarak sormuştu:

— Bre Abdi Çelebi, kul tayfası hakkımızda ne güne cürüm tasnih eder, ne söyler ne çeşit kelâm eyler?

Abdi Çelebi efendisinin yüzüne bakarak, bu saçı, sakalı ağarmış fakat rüşvet almaktan, devlet parasını irtikâptan, halka zulüm eylemekten yüzü asla kızarmamış vezire şöyle demişti:

— Sultanım, dilin kemiği olmaz, ağızda oyana da, bu yana da döner,

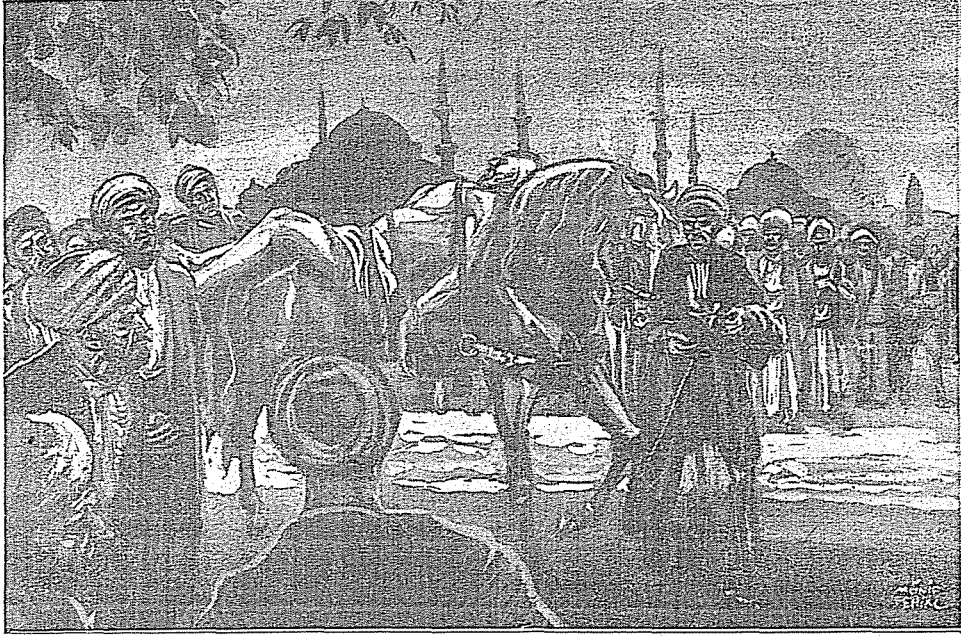
ne diyecekler, güya efendimiz, münasipi devleti alenî rüşvetle müzayedeye kor, arttırmanın üstünde bırakır, altınları da kesei mübarekenize indirirmişsiniz, yok nâsı korkutmak için, kaş çatar, yü zburuşturur, ce'li tavırlarla cümlemin yüreğini kaldırır, korkudan t.tretirmişsiniz!. Yok, konağınızda yenilen içilenin haddi var, hesabı yokmuş, yok cariyeniz, Hintten, Çinden gelirmiş, yok sarayınızda subaşı makulesi sayılmaz bir hadde vasıl olmuş, daha ne herzeler, ne herzeler sultanım,

Paşa, adamının bu sözlerini işittikçe, divanhanede, bir aşağı, bir yukarı geziniyor, elindeki sedef tespahi bazan acele, acele parmakları arasında yürütüyordu. O sırada nefes nefese koşup gelen Gulâmı Halil, paşanın ayağına kapanarak:

— Aman sultanım, hemen kendinizi hüdaya emanet eylesin, kul tayfası azmış bu gece konağınızı basıp mubarek başınızı koparacaklarmış.

Paşa sapsarı kesilmişti, tüyleri dikilmiş, vücudu zanğır zanğır titremeye başlamıştı.

— Bu denlü felâketi nerede duyduñ bre oğlan?...

Genç adam paşaya yalvarır gibi yine sözüne devamla:

— Sultanım, bütün kahvelerde söyleniyor, vakit varken hemen kaçsanız.

— Ne dersin Abdi Çelebi!..

— İsbetli karar olur sultanım derim, tez vakit varken savuşalım...

Paşa biran düşündü, Gulâmı Halili kethüdası Arnavut Ahmet ağayı çağırmaya gönderdi, kendisi de Abdi Çelebi ile hazine kısmına geçerek hazırlanmaya başladı.

O sırada selgun bir sonbahar güneşi Kâğıthane deresi üzerinden gruba yaklaşıyor, akşam ezanları da Sultan Ahmet camii'nin minarelerinden etrafa yayılıyordu.

Konakta, her türlü hazırlık yapılıyor, kadınlar kethüda Arnavut Ahmet ağanın nezaretinde başka bir

mahalle naklediliyordu. Maiyetine lâzımgelen tenbihatı verdikten ve konağın metrük bir hale sokulması için lâzımgelenlere emirler savurduktan sonra veziriazam Hezarpare Ahmet paşa, mahremi telhisci Abdi Çelebi ve sevgili Gulâmı Halil ile beraber bu zilka'de ayının 23 üncü salı akşamı hava kararırken kıyafetini tepdîl etmiş olduğu halde konağın bahçe kapısından çıkmaz bir sokağa kendilerini atmıştı. Oradan ters yüzü dönerek dar mahalle sokaklarından Süleymaniye istikametine yollandılar. Yolda konuşmaktan çekinerek, sık adımlarla yürüyor, helecandan arada, sırada durarak yollarına devam ediyorlardı.

Paşanın Süleymaniyede, aziz ahbabı Abdülğafur efendi adında hocadan bir dostu vardı.

Uzun boyu, iri vücudiyle Hezarpare, nefes nefese Süleymaniye caminin arkasında bir sokağa, saptı Abdi Çelebi ve Gulâm Halil vardı. Kapıyı çaldı, biraz sonra dıvanhaneye alındılar. Bir hizmetçi elindeki şamdanı masanın üstüne koydu. Paşanın endişe içinde ufalmış gözleri, gecenin bu hafif aydınlığında kedi gözü gibi parlıyordu. Abdi Çelebiye yere oturmasını işaret etti, Halil ayakta, korkulu gözlerle efendisine bakıyordu. Başında sarı takkesi, üstünde kırmızı hırkası, ayağında kadife terlikleriyle Abdülgafur efendi de telâş ve heyecanla odaya girdi, hemen paşanın eline sarıldı, yalvarmaya başladı.

— Sultanım bana olanlar olmuş, çoktandır bu eşirra bizi gözler, sonra sana da olur, ben fakirede. Burası emin değildir, kulun kurbanın olayım başka bir yer kendüye ara...

Hezarpare Abdülgafurun yalvarmasına dayanamadı, gözlerindeki yaş silerek oraya veda etti, sokakta Abdi Çelebiye dert yanarak söyleniyordu:

— Çelebi bize olanlar oldu, acap nereye gitsek?!...

— Sultanım, deli birader Ahmet ağa kulunuz nasıldır acap. Ona bu kadar mülk ve mal kazandırdınız, unutmüş olmasa gerek.

Hezarpare rahat bir nefes aldı, bu fikir ona da uygun gelmişti, Süleymaniye'den Fatihe yollandılar... Akşamın zifiri karanlığında, yolda, fenerli fenersiz adamlara, bazan da süratle geçen atlara, merkeplere tesadüf ettiler. Deli birader Ahmet ağa da paşay ıkabül den korkmuş ve tatlılıkla atlatmıştı. Hezarpare oradan Horhorda (Uzun Ali) denilen bir dostu...

nun evine uğradı. Fakat onun da mazereti meşrudu.

— Sulţanım diyordu. Beni sizin dostunuz, ahpabımız bilirler, ilk önce aramaya buradan başlarlar, sonra halimiz nice olur, evlât ve âyalden oluruz.

Hezarpare boynunu büktü. Aksaraydan Lâleli yolile oradan da Murat paşa türbesi karşısında Hacı Behram denilen bir ahpabına uğradı. Mesçidin küçük minaresinden yatsı ezanı okunuyordu. Hacı Behram kapıyı bizzat açmış, yorgunluktan bitkin ve harap bir hale gelmiş bu üç adamı misafir odasına almıştı. Fakat çok menfaat düşkününü ve iki yüzlü bir adamdı. Gizlice adamlarından birini yeni vezir —Sofu Mehmet paşaya — gönderdi. Bahşisi ve müjdesi vermek şartile Hezarparenin hanesinde saklı olduğunu haber verdi. Aradan bir saat geçmedi, yeni vezir Sofu Mehmet paşa, eli sopalı kırk adamile Hacı Behramın hanesini sarmış ve kapıyı da çalmış bulunuyordu. Paşa narayı atıyordu. Küçük sokağın, bir az evvel, ölü gözü gibi sessiz evlerinin pencereleri açıldı. Kafes arķalarında fiskos, öksürük, aksırık çoğalmaya başladı. Nihayet kapı açıldı. Hacı Behram iki yüzlü bir tavırla :

— Buyurunuz sultanım, emriniz, fermanız diye yerle eğilerek veziri etekliyordu.

— Hani vezir sabık Ahmet paşa, onu padişahımızın fermanı senden diri diri isterük .

— Lebeyk efendimiz, işte şu odada biraz istirahat buyururlar.

Hezarpare ve maiyeti, tir tir titre-

yorlardı. Sofu Mehmet paşa yusuvarlık vücudu, iri göbeği ile odaya girince hemen yerinden sıçrayan Hezarpare eline ayağına kapanarak :

— Babacığım, kıyma bana, ehil ve âyalım ile beni var kâbeye gönder, sayende Cénabı Hakka borcumuzu eda edelim, dahi neyimi isterseniz hepsini alınız...

Sofu Mehmet paşa paranin adını işitince biraz ferahlıyarak, paşayı teselli ve teskin eder bir ifade ile :

— Elem çekme paşa, inaşallah, bir şey yoktur. Kul tayfası evvelâ köpürür, sonra yatıştır, hemen ilâcı yetiştirilmek gerektir. Şimdi bizim haneye naklolalım dedi...

İri yarı ve fazla şişman olan Hezarpare Ahmet paşanın koluna giren Sofu Mehmedin adamları onu gecenin karanlığında Hacı Behramın evinden alıp konağa götürdüler. Sofu Mehmet paşa evli değildi. Hareme gezirilen Hezarpare Ahmet paşa, orada Gulâmların ikide bir tazelediği soğuk aşlama suları içerek ohlayıp, pufluyor, geçenin bu ileri saatlarında daha neler olacağını düşünüyordu.

Kandillerin aydınlattığı bu loş harem divanhanesinin kapısı açıldı, içeriye Sofu Mehmet paşanın kethüdası Mehmet ağa geldi, paşayı etekledi..

— Devlet sahibi babanız Sofu Mehmet paşa, selâm ederler, elem çekmesinler, hiç düşünmesinleri kul tayfasının yatışması kabildir ille velâkin kulu razı etmek gerektir. Ne miktar malları varsa hemen helâl etsinler, mecmuunun defterini teslim etsinler, hiç bu hususta haset göstermesinler dedi. Ahmet paşa hemen kalem kâğıt

tenfsetti. Bu iri yarı şişkin cesedi tamamen soydular, ahırdan bir beyğir çıkararak paşayı uzunlamasına çırpıplak beyğirin sırtına bağladılar. Kara Ali kırbaçla hayvanı yürütüyor, Hammal Ali de yedekte götürüyordu.

Ortalık ağarmış, tek tük işine gidenler veya camiden sabah namazını kılmış işlerine dağılan insanlar korku ile bu cesede bakıyorlardı. Kara Ali kıymetli yükünü Sultanahmet caminin avlusuna getirdi. Etraftan toplananlar kalabalık teşkil ettiler. Kuşluğa doğru yeniçeriler, sipahiler meydana doldurmuştu. Bu sırada bir gürültü köptü. Meşhur rüşvet yiyenlerden ve irtikâp edenlerden Rumeli kadısı Muslihiddin efendi de avluya gelmişti. Kalabalığın içinden bir ses duyuldu.

— Bu mürteşiyi ne koruz, bu da paşanın adamlarındandır, koman, urun..

Ortalık karıştı, kaynaştı. Kadı efendiye üşüştiler, onu da parça parça ettiler, çırpıplak soyup edeb mahalleri tamamen açıkta paşanın yanına koydular. ,

O sırada bir adam halka — ey ümmeti müslümin, şişman ve yağlı bu denli kimsenin, yağları her nevi romantizmaya ve mafsal ağrılarına bire birdir deyince, herkes birbirini çiğneyip Ahmet paşanın ölü vücudüne saldırdılar. Kimisi karnından, kimisi ensesinden, kimisi baldırından yağ çıkararmaya uğraştılar. Parçaları dikkatle saklayan bir, bazıları da dizlerine ve bacaklarına sürmeye başladılar...

Hele bir yeniçeri açığöz çıkarak.

TARİHTEN PARÇALAR

(38 inci sahifeden devam)
kısa olacak ve eski vaziyeti bir başkası deruhte eyliyecektir.”

(New Conventional)

* * *

“Türklerin muzafferiyeti inanılmaz derecede tam ve mükemmeldir. Lozan'da müzakeratın en müzlim günlerinde bile İsmet Paşa'nın mehareti müttefikler tarafından takdir edilmiştir.”

(Times)

BEYANAT VE İHTİSASAT (*)

“Yunanistan vaziyeti âhirenin tahdüsünden sonra Türkiye ile samimî münasebet inkişaf ettirmek mecburiyetindedir. Yunanistan en iyi diplomatını seçerek İstanbul'a göndermelidir.”

(Venizelos'un beyanâtı)

* * *

“Yarın Türk Hükûmeti büyük mütemeddin milletler camiasına dahil olacaktır.”

(General Pile'nin beyanâtı)

“Lozan'da hak ve hakikat için uzun bir müddet say edilmiş ve her iki taraf ta matlubunu istihsal etmiştir.”

(Mösyö Joze Korelli'nin beyanâtı)

(*) 1923 temmuz ayı içinde çıkan İstanbul gazetelerinden alınmıştır.

Ahmet paşanın her parçasını, beşer, onar akçeye satmıştı. İşte bu âkibetten dolayı - veziriazam Ahmet paşaya - Hezarpare Ahmet paşa - denilmişti. S. N. T